

רשומות

הצעות חוק

13 במרס 1952

108

ט"ז באדר תשי"ב

עמוד

154

הצעת חוק על מצרכים ושירותים, תשי"ב—1952

166

הצעת חוק הנוקטים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב—1952

חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ב—1952

פרק ראשון : מכוא

פירושים

1. בחוק זה —

„שר“ פירושו — חבר הממשלה, במידה שהממשלה העבירה לו את הסמכות לבצע חוק זה ;

„מצרך“ פירושו — כל ח'י, דומם או צומח, בין תלוש ובין מחובר, לרבות מים ומחצבים ולמעט קרקעות ובנינים וכל דבר שהחוק לפיקוח על מטבע חוק, תשי"ב—1952, חל עליו ; „שירות“ לרבות כל שירות לזולת, וכן שעשוע ציבורי כמשמעותו בפקודת השעשועים הציבוריים, 1935, וכל עשייה במצרכים למען הזולת, לרבות בניה בין לצורך עצמי ובין לצרכי אחרים, אך עבודתו של עובד שהוא שכיר היחיד אינה בגדר שירות למעבידו ;

„עושה שירות“ לרבות העושה בידי אחר, ולגבי בניה גם לרבות הקבלן, האדריכל, המהנדס, וכל הממלא תפקידי השגחה בביצועה ;

„שכר“ פירושו — כל תשלום כסף, או תמורה אחרת, בעד עשיית שירות ;

„מפעל“ פירושו — כל מפעל של תועלת ציבורית וכל מיזם, או עסק, של תעשייה, מסחר, בניה, תחבורה או חקלאות ;

„בעל“, לגבי מפעל, לרבות אדם הממלא לגבי המפעל תפקידי הנהלה ;

„פעולה חיונית“ פירושו — פעולה הנראית לשר כחיונית להגנת המדינה, לבטחון הציבור, לקיום אספקה שהיא הכרחית לדעת השר, או שירותים ציבוריים שהם הכרחיים לדעתו, להגדלת היצוא או להגברת הייצור, לקליטת עולים, לשיקום חיילים משוחררים או נכי מלחמה, או להרחבת השיכון ;

„מכירה“ פירושו — עסקה במצרך כנגד תמורה, לרבות שכירות או מתן זכות שימוש, או הסכם על עסקה כזאת, בין שיש עמן עשיית שירות ובין שאיננה ;

„הצעת מכירה“ או „הצעת שירות“ לרבות הודעת אדם בכל צורה שהיא —

(1) על מחיר מצרך שמכר או שהוא מוכן או מסכים לעשות ;

(2) על שכר בעד שירות שעשה או שהוא מוכן או מסכים לעשות ;

„צרכן“, במצרך, פירושו — מי שקנה אותו מצרך, או רכשו באופן אחר, לכל מטרה שהיא פרט לייצור או למכירה ;

„קמעונאי“, במצרך, פירושו — מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לצרכן ;

„יבואן“, במצרך, פירושו — מי שהביא אותו מצרך מחוץ לארץ ;

„יצרן“, במצרך, פירושו — אדם העוסק, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, בייצורו של המצרך או בשינויו מבחינת הצורה, הטיב, האיכות או מכל בחינת אחרת שהיא, או העוסק באריזתו או במזיגתו, או המייצר או המגדל תוצרת חקלאית, חיה או דוממת, או גורם לייצורה או לגידולה ;

¹ ראה הצעות חוק 80 מיום י"ח באייר תשי"א (24.5.51) עמ' 212.
² ע"ד מס' 496 מיום 28.2.35, תוס' 1, עמ' 49.

„סיטונאי“ במצרך, פירושו — מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לקמעונאי;

„חוק זה“ לרבות התקנות שהותקנו והצווים שניתנו על פיו.

החולת החוק 2. חוק זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948.¹

היסוד לשימוש בספחות 3. לא ישתמש שר בסמכותו לפי חוק זה אלא אם הוא משוכנע שהדבר דרוש לקיום פעולה חיונית, או למניעת הפקעת שעים וספרות, או כדי להבטיח רמת מחירים מתאימה.

פרק שני : סמכויות פיקוח

אכרזה על מצרכים ושירותים בני פיקוח 4. (א) שר רשאי להכריז על מצרך מסויים כעל מצרך בר פיקוח.
(ב) שר רשאי להכריז על שירות מסויים כעל שירות בר פיקוח.
(ג) כל אכרזה לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

פיקוח כללי על מצרכים ועל שירותים 5. (א) שר רשאי להסדיר בצו —

(1) ייצורו של מצרך מסויים, שמירתו, החסנתו, הובלתו, העברתו ממקום למקום ומיד ליד, הפצתו, מכירתו, רכישתו, צריכתו, הטיפול בו והשימוש בו;
(2) פעולתו ודרכי הנהלתו של מפעל העוסק בפעולה חיונית;
(3) עשייתו של שירות בר פיקוח.

(ב) כל מה ששר רשאי להסדיר לפי סעיף זה, רשאי הוא לאסרו, להגבילו, להטיל עליו פיקוח או בקורת, להתנותו בתנאים, לרבות תנאים לקבלת רשיון, כללי או מיוחד.

(ג) שר רשאי לקבוע בצו הוראות בדבר —

(1) הטלת חובה על אדם העוסק בייצורם או במסחרם של מצרכים, או בעשיית שירותים — לנהל פנקסים, חשבונות, רשימות או מסמכים אחרים ביחס למפעלו ולספק דינים וחשבונות כמתואר בצו;

(2) הטלת חובה על אדם למכור, או להוציא מרשותו בדרך אחרת, מצרך בר פיקוח הנמצא בבעלותו, בחזקתו או בפיקוחו, באופן ובזמן שייקבע בצו, וכן במחיר שייקבע בצו או במחיר שלא יעלה על המחיר המכסימלי שייקבע בו;

(3) סגירתו של מפעל המתנהל ללא רשיון — אם דרוש רשיון להנהלתו לפי חוק זה; או הפסקתו של שירות בר פיקוח הנעשה ללא רשיון — אם דרוש רשיון לעשייתו לפי חוק זה;

(4) איסור העלמת מצרכים בני פיקוח או השמדתם.

(ד) (1) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי, או לגבי אדם מסויים או סוג של בני אדם, או לגבי מפעל מסויים או סוג של מפעלים או לגבי חלק של מפעל או של מפעלים;

(2) צו כללי לפי סעיף זה יכול להיות מוגבל לחלק משטח המדינה.

קביעת מחירים 6. (א) שר רשאי לקבוע בצו —

(1) מחיר קבוע, מחיר מכסימלי או מחיר מינימלי למצרך בר פיקוח;

(2) ריווח מכסימלי שמוותר להפיק ממכירת מצרך בר פיקוח, אם לא נקבע לו כל מחיר או אם נקבע לו מחיר מכסימלי;

(3) שכר קבוע, מכסימלי או מינימלי לשירות בר פיקוח או לסוג שירותים אלה.

¹ ע"ר מס' 2 מיום י"ב באייר תש"ח (21.5.48), תוס' א' עמ' 1.

- (ב) (1) צו לפי סעיף זה יכול להיות כללי או לגבי אדם מסויים או סוג של בני אדם או לגבי עסקה מסוימת או סוגי עסקות ;
- (2) צו כללי לפי סעיף זה יכול להיות מוגבל לחלק משטח המדינה.

7. (א) שר רשאי לתפוס מצרכים בני פיקוח, אם הוא סבור כי התפיסה דרושה כדי למנוע אגירתם, העלמתם, עיכוב הוצאתם לשוק או לשימוש, או הבאתם לשימוש בלתי חוקי, ומשעשה כן, יתולו הוראות אלה :

הפיסת מצרכים

(1) נקבע מחיר מכסימלי לאותם מצרכים, ישולם לבעליהם המחיר המכסימלי, בניכוי סכום שלא יעלה על 25% ממנו, כפי שיוורה השר ;

(2) לא נקבע מחיר מכסימלי, ייקבע מיד מחיר כזה וישולם לבעליהם המחיר שנקבע, בניכוי סכום שלא יעלה על 25% ממנו, כפי שיוורה השר.

(ב) תפס שר מצרכים, כאמור, יעמדו המצרכים לקנין המדינה, נקיים מכל משכון, שעבוד, עיקול או כיוצא באלה, ואם היו כאלה יבוא במקום המצרכים, לענין זה, המחיר שהשר ישלם בעדם, והשר רשאי לנהוג במצרכים כטוב בעיניו.

8. (א) שר רשאי, בצו, להטיל על בעלו של מפעל העוסק, או הנועד לעסוק, בפעולה חיונית, חובה להפעיל את מפעלו לפי הוראות השר, או איסור להפסיק את פעולת המפעל.

(ב) צו לפי סעיף קטן (א) יכול להיות כללי או למפעל מסויים.

המשכת פעולתו של מפעל

9. (א) שר רשאי, בצו, למנות אדם שיפורש בשמו בצו (ושיקרא להלן — מפקח מורשה) לנהל, או לפקח על הנהלתו של מפעל מסויים העוסק, או הנועד לעסוק כולו או חלקו בפעולה חיונית, ורשאי השר לפרט בצו את תפקידי הנהלה והפיקוח.

מינוי מפקח מורשה

(ב) כל עוד צו לפי סעיף קטן (א) עומד בתקפו —

(1) ימלא המפקח המורשה את תפקידיו לפי ההוראות שיקבל מהשר ;

(2) המפעל, או אותו חלק של המפעל שהצו חל עליו, ינהל על ידי המפקח המורשה או בפיקוחו, הכל לפי הצו, וכל הנושא בתפקידי הנהלה באותו מפעל או בחלקו, חייב למלא אחרי הוראותיו ;

(3) לא יורה המפקח המורשה הוראה הסותרת הוראת כל מסמך המחייב את המפעל, אלא במידה שהורשה לעשות כן בצו של השר.

(ג) לא היה המפקח המורשה עובד המדינה, רשאי השר לקבוע את השכר שישולם לו מאוצר המדינה בעד מילוי תפקידיו לפי סעיף זה.

10. (א) שר רשאי להורות, בצו, לכל אדם העוסק בשירות בר פיקוח, לעשות כל שירות שבתחום עסקו או כל שירות הדומה לו כפי שיוורה השר בצו.

סמכות לדרוש שירותים

(ב) השכר שאדם העושה שירות לפי סעיף זה יהיה זכאי לקבל ייקבע על ידי השר בצו.

11. (א) שר רשאי להורות, בצו, לכל אדם המספק או המורשה לספק מים, מאור, חימום, או כוח חשמלי, שיעשה שירותים אלה לכל בנין, מחנה או כל מקום אחר שיפורט בצו, ויעשה כל שירות וכל עבודה הדרושים לביצוע האספקה כאמור.

סמכות לדרוש אספקת מים, מאור וכוח

(ב) כל אדם, שהוסמך לכך על ידי שר, רשאי להיכנס, בכל עת המתקבלת על הדעת, לכל קרקע ולעשות בה את כל העבודות הדרושות לביצוע אספקה על פי צו שניתן לפי סעיף קטן (א).

(ג) סקודה הפיזיים (הגנה), 1940, והתקנות שהותקנו על פיה יחולו על ביצוע עבודות לפי סעיף קטן (ב), כאילו בוצעו העבודות אגב שימוש בסמכויות לשעת חירום כמשמעותן בפקודה האמורה.

12. (א) שר רשאי, אם הוא משוכנע שהדבר דרוש כדי להבטיח או להקל את ביצוע סמכויותיו לפי חוק זה, להורות בצו שתיערך בקורת בענין פלוני שיפורט בצו, על ידי אדם (להלן — המבקר) ובמקום שיפורטו בצו.

(ב) סמכויות המבקר הן כשל ועדת חקירה שנתמנתה לפי פקודת ועדות חקירה² ושניתנו לה כל הסמכויות שאפשר ליתן לוועדת חקירה כזו לפי סעיף 5 לפקודה האמורה.

13. ניתן צו לפי פרק זה, המחייב אדם לבצע פעולה מסוימת, ואותו אדם נמנע מלבצע את הפעולה כולה, או חלקה, ולדעת השר שנתן את הצו אין סיבה המצדיקה הימנעות זו, רשאי השר למנות אדם לשם ביצוע הפעולה, כאמור בצו, על חשבונו של מי שהיה חייב לבצעה ולגבות ממנו כדרך שגובים חוב רגיל את כל ההוצאות שהוצאו על ידי השר לביצוע הפעולה כאמור.

14. שר רשאי להורות, בצו, כל תוראה משלימה וכל הוראת לזוי הדרושות, לדעתו, לביצוע סמכויות לפי פרק זה.

15. מתן צו לפי סעיף אחד לפרק זה לא יגרע מסמכותו של שר לתת צו לפי סעיף אחר לפרק זה.

פרק שלישי: מניעת ריזחיים מופקעים במצרכים

16. (א) (1) נקבע מחיר למצרך, לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציעו למכירה ולא יקנה אותו ולא יציע שימכרוהו לו, אלא במחיר כאמור.

(2) נקבע מחיר מכסימלי למצרך, לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציעו למכירה, ולא יקנה אותו ולא יציע שימכרוהו לו, במחיר העולה על המחיר המכסימלי שנקבע כאמור.

(3) נקבע מחיר מינימלי למצרך לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציעו למכירה, ולא יקנה אותו ולא יציע שימכרוהו לו, במחיר הנופל מהמחיר המינימלי שנקבע כאמור.

(4) נקבע ריזוח מכסימלי שמוותר להפיק ממכירת מצרך, בין שנקבע למצרך האמור מחיר מכסימלי ובין שלא נקבע לו כל מחיר, לא ימכור אדם אותו מצרך ולא יציעו למכירה, במחיר שיש בו למוכר יותר מהריזוח שמוותר להפיק ממכירתו כאמור.

(ב) לא ימכור אדם מצרך בר פיקוח ולא יציע למכורו במחיר שיש בו למוכר יותר מריזוח מתקבל על הדעת, אם לא נקבע מחיר מכסימלי למצרך זה, לא לפי חוק זה ולא לפי חוק אחר ולא נקבע ריזוח מכסימלי שמוותר להפיק ממכירתו.

(ג) לענין סעיף זה "נקבע" פירושו — נקבע בהוראה החלה על האדם שהוטלה עליו הגבלה לפי סעיף זה.

¹ ע"ר מס' 1019 מיום 13.6.40, תוס' 1, עמ' 98.
² חוקי א"י, כרך א', פרק כ"א, עמ' 152.

17. (א) כל קמעונאי יציג תמיד, במקום הנראה לעין, את מחירו של כל מצרך בר פיקוח שהוא מציע, מציג או מחזיק במלאי, למכירה, וכן של כל מצרך בר פיקוח שהוצג לראווה, בין בחלון ובין שלא בחלון, באופן הנותן יסוד להניח שהוא מוכר, או מציע למכור, אותו מצרך, או מצרך הדומה לו בעיקרו, או שהוא מזמין הצעות לקנייתו; המחיר שיוצג כאמור יצויין בספרות ברורות לעין כל אדם.

הצגת מחיר

(ב) שר רשאי להורות, בצו, שכל מי שאיננו קמעונאי ועסקו, או חלק מעסקו, הוא מכירת מצרך בר פיקוח, יציג מחירו של אותו מצרך, כאמור בסעיף קטן (א).

18. (א) לא יסרב אדם, סירוב בלתי מסתבר, למכור מצרך בר פיקוח הנמצא במלאי שלו. (ב) לא יסרב אדם, סירוב בלתי מסתבר, למכור מצרך בר פיקוח הנמצא במלאי שלו במחיר שהוצג כאמור בסעיף 17.

איסור לסרב למכור

19. לא יתנה אדם על מכירת מצרך בר פיקוח תנאי שהקונה יקנה ממנו מצרך אחר, או שישלם למתוך פלוני דמי עמילות או שכר תיווך, או כל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כתוק.

איסור התנאה על מכר

20. (א) לא יימכר מצרך בר פיקוח —

הצדדים במכירת מצרך בר פיקוח

(1) בידי יבואן ליבואן אחר;

(2) בידי יצרן ליבואן, או ליצרן אחר שעסקו, או חלק מעסקו, הוא ייצורו של אותו מצרך;

(3) בידי סיטונאי ליבואן, או לסיטונאי אחר;

(4) בידי קמעונאי ליבואן, ליצרן, לסיטונאי או לקמעונאי, שעסקם, או חלק מעסקם, הוא יבוא, ייצור, מכירה סיטונית או מכירה קמעונית של אותו מצרך, הכל לפי הענין;

(5) בידי צרכן לכל אדם אחר, להוציא מכירה של חפצים אישיים או של כלי בית משומשים, שאינם דרושים עוד לצרכן לשימושו או לשימוש בני ביתו.

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול על מכירה על פי היתר מאת שר ולפי תנאי כתב ההיתר.

(ג) לא יהיה אדם צד למכירה האסורה לפי סעיף קטן (א).

21. (א) מכר אדם מצרך בר פיקוח לשאינו צרכן, יתן לו, לא יאוחר משעת מסירת המצרך, חשבון תתום בידו או בשמו, שיפורטו בו:

חשבון וקבלה כמכירת מצרכים בני פיקוח

(1) שם המוכר וכתובת מקום עסקו;

(2) שם הקונה וכתבתו;

(3) שיעורו ותיאורו של המצרך שנמכר;

(4) המחיר שבו נמכר המצרך, בפירוט הישירי התמורה בעד מסירה, אריזה, ביטוח, וכיוצא באלה, במידה שנכללו בחישוב המחיר;

(5) תיאורו של כל שירות שנעשה לרגל מכירת המצרך;

(6) תאריך המכירה;

(7) תאריך החשבון;

(8) כל פרט אחר שייקבע על ידי שר בצו.

(ב) קיבל אדם מחיר של מצרך בר פיקוח שמכר לשאינו צרכן, יתן למשלם קבלה, תתומה בידו או בשמו, המפרטת את המחיר ששולם וכן את שיעורו ותיאורו של המצרך שנמכר ותיאורו של כל שירות שנעשה לרגל המכירה.

(ג) מכר אדם מצרך בר פיקוח לצרכן, יתן לקונה קבלה כאמור בסעיף קטן (ב), אם דרש זאת הקונה או אם קבע השר, בצו, חובה לעשות זאת.
 (ד) אדם למעט צרכן, שנתן או שקיבל חשבון או קבלה על פי סעיף זה, ישמור אותם או העתק מהם, עד תום שנה מיום נתינתם או קבלתם.

איסור עשיית שירות הסורת שכר מופקע

22. (א) (1) נקבע שכר לשירות לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, ולא יציע ולא יסכים שיעשהו בשבילו אלא תמורת השכר האמור.

(2) נקבע שכר מכסימלי לשירות לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, ולא יציע ולא יסכים שיעשהו בשבילו, תמורת שכר העולה על השכר המכסימלי שנקבע כאמור.

(3) נקבע שכר מינימלי לשירות לפי חוק זה או לפי כל חוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, ולא יציע ולא יסכים שיעשו לו שירות תמורת שכר גמוך מהשכר המינימלי שנקבע כאמור.

(ב) לא נקבע כל שכר לשירות בר פיקוח, לא לפי חוק זה ולא לפי כל חוק אחר, לא יעשה אדם אותו שירות, ולא יציע ולא יסכים לעשותו, בשכר שלמעלה מהמתקבל על הדעת.

(ג) לענין סעיף זה "נקבע" פירושו — נקבע בהוראה שחלה על האדם שהוטלה עליו הגבלה לפי סעיף זה.

הצגת תעריפי שכר בעד שירותים בני פיקוח

23. שר רשאי להורות בצו, שכל אדם שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירותים בני פיקוח, יציג תמיד, במקום הנראה לעין, את שיעור השכר בעד כל שירות שבתחום עסקו; שיעורי השכר שיוצגו כאמור יוכנו בספרות ברורות המאפשרות לכל אדם לברר בנקל את שכרו של כל שירות כזה.

איסור לסרב לעשיית שירות בר פיקוח

24. (א) מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירות בר פיקוח לא יסרב, סירוב בלתי מסתבר, לעשיית אותו שירות.

(ב) מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא עשיית שירות שניתן עליו צו לפי סעיף 23, לא יסרב, סירוב בלתי מסתבר, לעשיית אותו שירות בעד שכר שהוצג בהתאם לצו.

(ג) לא יתנה אדם על עשיית שירות בר פיקוח תנאי, שמבקש השירות יזמין שירות נוסף, או יקנה מצרך כל שהוא, או ישלם למתווך דמי עמילות או שכר תיווך וכל תנאי אחר, אלא אם הסיבה להתנאה היתה מילוי הוראה שניתנה כחוק.

חשכון וקבלה בעשיית שירות

25. (א) עשה אדם שירות בר פיקוח יתן למקבל השירות, אם דרש זאת, או אם קבע שר בצו חובה לעשות זאת, חשבון חתום בידו או בשמו, שיפורטו בו:

- (1) שם עושה השירות וכתובת מקום עסקו;
- (2) שם האדם שבשבילו נעשה השירות וכתבתו;
- (3) תיאור השירות ופרטיו;
- (4) שכר השירות;
- (5) תאריך השירות ומקומו;
- (6) תאריך החשבון;
- (7) כל פרט אחר שיקבע שר בצו.

(ב) קיבל אדם שכרו של שירות, יתן למשלם, אם דרש זאת, או אם קבע שר בצו חובה לעשות זאת, קבלה חתומה בידו או בשמו, המפרטת את השירות שנעשה ואת השכר ששולם בעדו.

(ג) שר רשאי לפטור, בצו, כל עושה שירות מהחובה המוטלת עליו לפי סעיף זה, ובלבד שנתן לאדם המקבל את השירות כרטיס המפרט את —

- (1) שם עושה השירות;
- (2) מקומה ותאריכה של עשיית השירות;
- (3) סוג השירות;
- (4) שכר השירות.

(ד) המוסר חשבון או קבלה לפי סעיף זה ישמור העתק מהם עד תום שנה מיום מסירתם.

פרק חמישי : הוראות כלליות

26. (א) מי שהוסמך לכך בכתב על ידי שר, רשאי, אם הוא משוכנע שהדבר דרוש כדי להבטיח את ביצועו של חוק זה או למנוע עבירה על הוראותיו —

(1) להיכנס לכל מקום ולערוך בו חיפוש;

(2) לתפוס כל דבר שיש לו יסוד להניח שנעברה בו עבירה לפי חוק זה או שעשוי להקל על גילוי עבירה כזאת או לשמש הוכחה במשפט על עבירה כאמור.

(ב) דבר שנתפס לפי סעיף קטן (א) יוחזק עד שבית משפט יחליט מה ייעשה בו, או עד שיוחזר למי שממנו נתפס.

חיפוש
ותפיסות

27. (א) כל אדם חייב, לפי דרישתו של שר או של מי שהוסמך על ידיו בכתב, למסור לו או לשליחיו את הידיעות, הדוגמאות, הפנקסים ושאר המסמכים, שלדעת הדרוש יש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצועו של חוק זה.

(ב) דבר שנמסר לפי סעיף קטן (א) יוחזק עד שבית משפט יחליט מה ייעשה בו או עד שיוחזר למי שמסרו.

מסירת ידיעות,
מסמכים
ודוגמאות

(ג) דוגמאות שנמסרו לפי סעיף קטן (א) או שנתפסו לפי סעיף 26, מותר לבדוק במעבדה ולנהוג בהן בכל דרך אחרת.

28. (א) מי שהוסמך לכך בכתב על ידי שר, רשאי לחקור כל אדם, שיש לו לפי הנחתו ידיעה על עבירה לפי חוק זה, בכל ענין הנוגע לאותה עבירה.

(ב) אדם הנחקר בחוקף סעיף קטן (א) או הנדרש למסור ידיעות או להמציא מסמכים לפי סעיף 27 ישיב תשובות נכונות ומלאות וימציא מסמכים נכונים אפילו עלול הדבר להפילו, ותשובות, ידיעות ומסמכים כאלה ישמשו ראיה בכל הליך משפטי.

(ג) תשובות הנחקר לפי סעיף קטן (א) יירשמו וייחתמו כאמור בסעיף 3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) וסעיף 4 לפקודה האמורה יחול לגביהן.

חקירות

29. נתפס דבר כאמור בסעיף 26 (א) והדבר הוא בעל חיים, או מצרך העלול, לדעת שר, להתקלקל אם לא יימכר מיד, בין בגלל טיבו המיוחד ובין מסיבה אחרת, או שהוא חיוני, לדעת שר, לקיום אספקה הנראית לשר הכרחית או שירותים ציבוריים הנראים לו הכרחיים,

מכירת סחורות
תפוסה

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ד, עמ' 439.

רשאי השר להורות שהדבר יימכר באופן ובמחיר שיקבע; הפדיון יופקד בידי השר ויחולו לגביו הוראות אלה:

- (1) הוגשה תביעה פלילית נגד אדם על עבירה שעבר ביחס לדבר שנתפס — ינהגו בפדיון כפי שיוורה בית המשפט;
- (2) לא הוגשה תביעה פלילית כאמור תוך שלושה חדשים מיום שנמכר הדבר — ינהגו בפדיון כפי שיוורה בית משפט השלום שבתחום שיפוטו נתפס הדבר, לפי בקשת כל אדם התובע טובת הנאה בו;
- (3) לא הוגשה כל תביעה לבית משפט השלום ביחס לפדיון תוך שלושה חדשים מתום תקופת שלושת החודשים המפורשת בפסקה (2), יחולט הפדיון וינהגו בו כפי שיוורה השר שבידו הופקד.
- (4) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בבית משפט השלום כתביעות לפי פסקה (2) ובדבר פרסום הודעות על הפקדת הפדיון לפי סעיף זה.

הגנת רשיון
או היתר

30. הטוען שיש בידו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה חייב, לפי דרישה, להראות את הרשיון או את ההיתר לכל אדם שהוסמך לכך על יד שר.

תחילת תקפם
של צווים

31. (א) צו שאין לו פעל תחיקתי, תקפו הוא מיום שנמסר לאדם הנוגע בדבר, אם לא נקבע בו תאריך מאוחר יותר, וצו שנשלח אל אדם בדואר רשום לפי כתובת מקום מגוריו הרגיל או מקום מגוריו האחרון, או מקום עסקו הרגיל, או מקום עסקו האחרון, רואים אותו כאילו נמסר לו כתום ארבעים ושמונה שעות משעה שנמסר לדואר למשלוח.
(ב) בסעיף זה "צו" פירושו כפירוש הביטוי "תקנה" בפקודת הפירושים, 1945.

מסירת
תפקידים
לגוף מואגד

32. כל תפקיד ששר רשאי למסרו לפי חוק זה, רשאי הוא למסרו לגוף מואגד, ומשעשה זאת לא יהיה תוקף לכל הגבלה שהוטלה על אותו גוף מואגד, בין על פי חוק ובין באופן אחר, במידה שהיא עלולה למנוע אותו מלמלא תפקידים שנמסרו לו כאמור, וכל הגבלה כזו לא תפטור אותו מלמלא אותם.

אגרות
וחשלוסי חוכה

33. שר רשאי לקבוע, בצו, אגרות בעד מתן רשיון או היתר, או בעד חידושם, או בעד הוצאת כל מסמך אחר הניתן לצורך חוק זה, וכן רשאי הוא לקבוע, הן בצו כללי והן בצו לאדם או למפעל מסויים, תשלומי חובה בקשר לכל מעשה, ענין או דבר שדרוש או שמוותר לעשותו לפי חוק זה; תשלום חובה כאמור אפשר שיהיה סכום קבוע או אחוז מסויים ממחיר מצרך או משכר שירות, או מקצתו כזה ומקצתו כזה.

ענשים

34. (א) אדם שעשה או שניסה לעשות אחת מאלה, בין בעצמו ובין על ידי פקידו, פועלו, משרתו, סוכנו או בא כוחו:

- (1) עבר על הוראה מהוראותיו של חוק זה;
- (2) עבר על תנאי של רשיון או של היתר שניתן לפי חוק זה;
- (3) הפריע לאדם הפועל מטעם שר לבצע את סמכויותיו או מנע זאת ממנו;
- (4) מסר לשר, או לאדם הפועל מטעם שר, ידיעה הידועה לו ככזבת בפרט חשוב, או שהיה לו יסוד להניח שהיא כזבת בפרט כזה;
- (5) העלים, השמיד, שינה, או סירב להראות לאדם מוסמך, כל פנקס או מסמך אחר בעל ערך בחקירה הנערכת על פי חוק זה;

¹ ע"ר מס' 1400 מיום 2.4.45, תוס' 1, עמ' 35.

- (6) שינה, ללא היתר מאת שר, או הרשה שישנו, רשיון או היתר שניתנו לפי חוק זה, או השאילם לאחר או הרשה לאחר להשתמש בהם ;
- (7) גילה ידיעה שהגיעה אליו לרגל מילוי תפקיד לפי חוק זה כשהגילוי היה לא לצורך רשמי או על פי היתר משר, לצורך רשמי או על פי היתר משר,

דינו — כדין אשם לפי סעיף 5 לחוק למניעת הפקעת שערים וספטרות (שיפוט), תשי"א — 1951, ולבית המשפט יהיו לגביו סמכויות בית דין כאמור בסעיפים 5 ו-6 לאותו חוק.

(ב) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (א) על ידי חבר בני אדם, ייאשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה חבר הנהלה, מנהל, שותף, מנהל חשבונות או פקיד אחראי של אותו חבר, אם לא יוכיח שני אלה :

- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ;
- (2) שהוא נקט כל האמצעים המתקבלים על הדעת להבטחת שמירתו של חוק זה.

(ג) יהיה בזה משום הגנה טובה לכל פקיד, פועל, משרת, סוכן או בא כוח, הנאשם בעבירה על סעיף 16 (ב) או 22 (ב), אם יוכיח שפעל בשם מעבידו או בשם מרשהו, הכל לפי הענין, ובהתאם להוראותיו, וכי לא היה לו יסוד להניח, שמעשהו יביא למעבידו או למרשהו יותר מאשר ריווח, או שכר, המתקבל על הדעת.

(ד) יצא אדם חייב בדיון בעבירה לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, גוסף לכל עונש אחר ולכל אמצעי שהוא רשאי לאחוז בו לפי הסעיפים 5 ו-6 לחוק למניעת הפקעת שערים וספטרות (שיפוט), תשי"א—1951, לצוות כי המצרך או מלאי המצרכים של הנאשם — שבהם נעברה העבירה, או הפדיון ממכירתם, יוחרם כולו או מקצתו.

35. הטוען שיש בידו רשיון או היתר שניתן לפי חוק זה — עליו הראיה חובת הראיה
36. תביעה לדין לפי חוק זה לא תוגש אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל או על ידי בא כוחו, או בהסכמתו בכתב של היועץ המשפטי לממשלת ישראל. הגשת תביעה
37. (א) שר רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, פרט לסמכות להתקין תקנות והסמכות לתת צווים בעלי פעל תחיקתי. העברה סמכויות
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי שר להעביר לאחר את סמכותו לתת צווים הקובעים מחירים או מחירים מכסימליים של מצרכים, צווים הקובעים שכר או שכר מכסימלי של שירותים, וצווים הקובעים את מנות המצרכים שיימכרו לצרכן.
- (ג) הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.
38. שר רשאי, בצו שניתן לפי חוק זה, למנות רשות מוסמכת לביצוע הצו ; והרשות המוסמכת רשאית לתת כל הוראות שלדעתה יש בהן צורך לביצוע הצו. רשויות מוסמכות
39. (א) בטלות : חוראות מעבר
- (1) פקודת המצרכים ההכרחיים (מלאי), 1939 ;²
- (2) פקודת צרכי אוכל ומצרכים הכרחיים (פיקוח), 1939 ;³
- (3) פקודת הפיקוח על המזונות, 1942 ;⁴

¹ ספר החוקים 68 מיום ט' באדר א' תשי"א (15.2.51), עמ' 40.

² ע"ר מס' 913 מיום 24.8.39, תוס' 1, עמ' 74.

³ ע"ר מס' 913 מיום 24.8.39, תוס' 1, עמ' 70.

⁴ ע"ר מס' 1178 מיום 19.3.42, תוס' 1, עמ' 3.

(4) תקנות 46, 47, 53, 62, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 80, 81, 82 לתקנות ההגנה, 1939¹ ;

(5) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944² ;

(6) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1942³ ;

(7) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1943⁴ ;

(8) תקנות ההגנה (תיקון פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1944⁵ ;

(9) תקנות ההגנה (הטלת פקודת הפיקוח על המזונות, 1942), 1942⁶ ;

(10) תקנות ההגנה (הפיקוח על המזונות), 1942⁷ .

(להלן בסעיף זה „החוקים הפוקעים“) וכל מקום בכל חוק או בכל מסמך אחר שמדובר על אחד החוקים הפוקעים יראו אותו מיום תחילת תקפו של חוק זה כמדובר על חוק זה.

(ב) כל צו שניתן לפי אחד החוקים הפוקעים ושהיה לו תוקף ערב תחילת תקפו של חוק זה, יראוהו מאותו יום ואילך, כאילו ניתן מאת שר ביום תחילת תקפו של חוק זה.

(ג) מקום שצו כללי אשר סעיף קטן (ב) חל עליו קובע הוראות ביחס למצרך מסוים, יראו אותו מצרך כאילו הוכרז כמצרך בר פיקוח לפי סעיף 4 (א) ביום תחילת תקפו של חוק זה.

(ד) כל מינוי של מפקח מורשה או של מבקר לפי אחד החוקים הפוקעים יראו כאילו נעשה על ידי שר לפי חוק זה.

(ה) כל מקום שמדובר בחוק על רשות מוסמכת, רשות מפקחת או מפקח, לצורך אחד החוקים הפוקעים, יראו אותו מיום תחילת תקפו של חוק זה כאילו היה מדובר על שר.

(ו) בסעיף זה „צר“ פירושו כפירוש הביטוי „תקנה“ בפקודת הפירושים, 1945⁸.

(ז) הוראות סעיף זה באות להוסיף להוראות פקודת הפירושים, 1945, ולא לגרוע מהן.

40. (א) הגבלות שהוגבל בהן אדם בכל מסמך או התקשרות, אין בהן משום הגנה בפני הדרישה למלא הוראה על פי חוק זה.

(ב) כל מקום שהוראה שבחוק זה, למעט התקנות שהותקנו והצווים שניתנו על פיו, סותרת הוראת כל חוק אחר, ההוראה שבחוק זה — עדיפה; אך אין הוראת סעיף זה באה לפגוע בהוראת הסעיף 11 לחוק למניעת הפקעת שערים וספסרות (שיפוט), תשי״א—1951.

41. (א) הממשלה רשאית להעניק לכל אחד מחבריה את הסמכות לבצע חוק זה ולהתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

(ב) הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) יכולה להיות כללית או מסוייגת.

(ג) הודעה על הענקת סמכויות לפי סעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.

1	ע״ר מס׳ 914	מיום 26.8.39	חוס׳ 2	עמ׳ 548
2	ע״ר מס׳ 1359	מיום 14.9.44	חוס׳ 2	עמ׳ 726
3	ע״ר מס׳ 1200	מיום 11.6.42	חוס׳ 2	עמ׳ 842
4	ע״ר מס׳ 1260	מיום 8.4.43	חוס׳ 2	עמ׳ 269
5	ע״ר מס׳ 1812	מיום 13.1.44	חוס׳ 2	עמ׳ 13
6	ע״ר מס׳ 1227	מיום 8.10.42	חוס׳ 2	עמ׳ 1297
7	ע״ר מס׳ 1181	מיום 29.3.42	חוס׳ 2	עמ׳ 487
8	ע״ר מס׳ 1400	מיום 2.4.45	חוס׳ 1	עמ׳ 35

הצעות חוק 108, ס״ו באדר תשי״ב, 13.3.1952.

דברי הסבר

החוק המוצע בזה בא להחליף חיקוקים אלה:

- (א) פקודת צרכי אוכל ומצרכים הכרחיים (פיקוח), 1939 ;
(ב) פקודת המצרכים ההכרחיים (מלאי), 1939 ;
(ג) פקודת הפיקוח על המזונות, 1942 ;
(ד) תקנה 46, 47, 53, 62, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 80, 81 ו-82 לתקנות ההגנה, 1939 ;

(ה) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, כפי שתוקנו על ידי הכנסת בחוק לתיקון תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), תשי"ז—1950.

פקודת הפיקוח על המזונות, 1942, ותקנה 46 לתקנות ההגנה, 1939, הם הבסיס המשפטי לפיקוח על המשק. הן מאפשרות הוצאת צווים לפיקוח על הייצור ועל המחירים, ולהסדרת פעולתם של מפעלים ובתי עסק. תקנה 46 קובעת כללים לפיקוח על הבניה. תקנה 47 מתירה לשלטונות המוסמכים לכך לבצע כל עבודה בכל קרקע לצרכי הצבא. תקנה 53 מתירה לשלטונות המוסמכים מתן צו למפעל, שעסקו בכך, לספק מים, מאור, חימום או כוח חשמלי למחנות צבא. תקנות 62, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 80 ו-81 כוללות הוראות עזר שתכליתן להקל על ביצוע התקנות העיקריות, דינים פרוצדורליים, ענשים לעוברים על התקנות וכו'.

תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, ביחד עם פקודת הפיקוח על המזונות, 1942, הן הבסיס המשפטי לפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים. תכליתן למנוע הפקת רווח בלתי הוגן במכירת מצרכים או בשירותים. התקנות מעניקות, בין היתר, ל"רשות המפקחת", המתמנית לצורך התקנות האלו, את הסמכות לערוך חקירות לגילוי מקרים של הפקעת שערים ולהבאת העבריינים לדין.

פקודת צרכי אוכל ומצרכים הכרחיים (פיקוח), 1939, ופקודת המצרכים ההכרחיים (מלאי), 1939, אין בהן סמכויות נוספות על הסמכויות שבתקנות ההגנה האמורות ובפקודת הפיקוח על המזונות, 1942.

תקפן של כל תקנות ההגנה האמורות יפקע ביום 1 בתמוז תשי"ב (30 ביוני 1952). החוק המוצע המיועד לבוא במקום חיקוקים אלה אינו בא לשנות מהם שינויים עקרוניים. הוא שומר על הסמכויות הנתונות לפיהם בשינויים ובתיאומים, שהעיקריים שבהם הם:

- (א) תקפו של החוק המוצע מוגבל לתקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום ;
(ב) כדי למנוע ספיקות, בא החוק המוצע להבהיר שעבודתו של עובד שהוא "שכיר היחיד" (כגון פועל בשכר יומי) אינה בגדר "שירות" למעבידו. לצורך החוק הזה; לעומת זאת, שירות הניתן על ידי "שכיר הרבים" (כגון: נהג מוניתי) הוא בגדר שירות הניתן לפיקוח לפי החוק המוצע ;
(ג) הסמכות ליתן צווים לביצוען של התקנות, שהיתה נתונה בכל התקנות הקיימות בידי "רשות מוסמכת" או "רשות מפקחת", כלומר בידי פקיד המתמנה על ידי השר הממונה על ביצוע התקנות, ניתנה לפי החוק המוצע בידי השר עצמו. השר רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו המינהליות, אך אין הוא יכול להעביר את הסמכות לתת צווים בעלי פעל תחיקתי פרט לקביעת מחירים ומנות. השר רשאי למנות, בצו, רשות מוסמכת לביצוע הצו ;
(ד) החוק המוצע קובע כי תנאי מוקדם למתן צו הוא — שהשר משוכנע שהדבר

דרוש לקיום „פעולה חיונית“ (הגנת המדינה, בטחון הציבור, קיום אספקה ושירותים חיוניים, קליטת עולים, שיקום חיילים משוחררים ונכים, הרחבת היקף השיכון, הגברת הייצור והגדלת היצוא) או למניעת הפקעת שערים וספרות או להבטחת רמת מחירים מתאימה ;

(ה) לפי תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, נתון לפיקוח — מכוח התקנות עצמן — כל מצרך מכל סוג שהוא ; לפי החוק המוצע יהא נתון לפיקוח רק מצרך ששר הכריז עליו כמצרך בר פיקוח ;

(ו) החוק המוצע מעניק את הסמכות לקבוע מחירים מינימליים, מה שאין בחוק הקיים ;

(ז) תקנה 53 לתקנות ההגנה, 1939, מתירה מתן צו לסיפוק מים, מאור וכדומה למחנות צבא. החוק המוצע מתיר מתן צו כזה לגבי כל מקום שייקבע בצו. לעומת זאת מגביל החוק המוצע את הסמכות להיכנס לכל קרקע ולבצע בו כל מיני עבודות (סמכות שהיתה עד כה בלתי מסוייגת — תקנה 47 לתקנות ההגנה, 1939), ומעמידה על כניסה ועבודה הדרושים לביצוע הספקת מים, מאור וכדומה ;

(ח) החוק המוצע מעניק לשר סמכות — שאינה בידו לפי התקנות הקיימות — לצוות על כל העוסק בשירות בר פיקוח לבצע שירות כאמור במקרים שיקבע בצו. הנראה דומה היתה כלולה בתקנה 52 לתקנות ההגנה, 1939, שנתבטלה בסוף שנת 1947 ;

(ט) תקנות ההגנה (מניעת רווחים מופקעים), 1944, מטילות את חובת ההוכחה על הנאשם בכל מקרה של דיון פלילי באחת העבירות על הוראותיהן. לפי החוק המוצע תהיה חובת ההוכחה — כבכל דיון פלילי — על התביעה ;

(י) פקודת הפיקוח על המזונות, 1942, מעניקה סמכות לתפוס מצרכי מזון כדי למנוע את אגירתם או עיכוב הוצאתם לשוק. החוק המוצע מרחיב סמכות זו על כל מצרך בר פיקוח.

חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב—1952

1. לענין הסעיפים 11 ו-12 לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944, דין המדינה כדין כל אדם האחראי, לפי אותם סעיפים, לעשייה או לחדלה של זולתו.
2. פקודת המשפטים הממשלתיים² תתוקן כך:
 בסעיף 3, בסעיף קטן (1) —
 (1) בפסקה (ג), במקום הנקודה שבסופה יבוא פסיק ואחריו המלה „או“;
 (2) תיווסף פסקה זו:
 „(ד) נזיקים אזרחיים שהמדינה אחראית להם לפי הסעיפים 11 ו-12 לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944, וסעיף 1 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב—1952.“
3. האמור בסעיפים 1 ו-2 אינו פוגע בכל הוראת חוק אחרת הקובעת, המגבילה או השוללת את אחריות המדינה או מוסדותיה.

אחריות המדינה
למעשי עובדיה
וכו'

תיקון פקודת
המשפטים
הממשלתיים

סמירת הוראות
חוק אחרות

דברי הסבר

בתוקף פקודת הנזיקים האזרחיים, 1944, ופקודת המשפטים הממשלתיים, ניתנת למדינה חסינות מפני תביעות בדיני נזיקין. לפיכך אי אפשר, למשל, להגיש משפטים נגד המדינה על נזקי גוף או נזקי רכוש שנגרמו על ידי עובדיה, ובכלל זה חיילים, תוך מילוי תפקידם. אמנם למעשה נתרככה חומרתו של דין זה, שכן במקרים מוצדקים נוהגת הממשלה לשלם תשלומי חסד לניזוקים, וזאת בהתאם להמלצות של שתי ועדות בינמשרדיות (אחת לעובדי המדינה ואחת לחיילים) אשר להן הוענק מעמד של ועדת חקירה (עיין צווי המינוי בילקוט הפרסומים 153 מיום ו' בניסן תשי"א (12.4.51), עמ' 849, וכן הודעת מזכיר הממשלה באותו ענין בילקוט הפרסומים 172 מיום א' בתמוז תשי"א (5.7.51), עמ' 1105).

החוק המוצע בא להנהיג שינוי יסודי במצב החוקי הקיים, בהטילו על המדינה אותה מידה של אחריות למעשי זולתה שבה נושא אדם רגיל לרבות גוף משפטי. היקף האחריות הזאת נקבע בסעיפים 11 ו-12 לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944. לפי סעיף 12 אחראי מעביד („אדון“ בלשון הפקודה) למעשי עובדו („משמש“ בלשון הפקודה) שהמעביד הרשם או אישרם, וכן, בדרך כלל, לכל אותם המעשים שנעשו במהלך עבודתו של העובד.

סעיף 11 מחייב אדם באחריות, בגבולות מסויימים, לפעולות סוכניו, ולכל מה שעשה זולתו בהרשאתו, באישורו או בפקודתו — ולפעמים אף למעשיהם של קבלניו הבלתי תלויים. הטלת האחריות האמורה מחייבת התאמה ידועה של ההוראות הפרוצדוראליות הנגזרות במשפטים נגד המדינה. תפקיד זה נועד למלא סעיף 2 של החוק המכניס את התיקון הדרוש לפקודת המשפטים הממשלתיים.

החוק המוצע בנה מבטחה, איפוא, כי, בתחומי האחריות הכללית למעשי הזולת החלה על כל אדם, תוכל אף המדינה להיתבע לדין; והסובל נזק מחמת עשייה או חדלה של פקיד, חייל או אדם אחר שהמדינה אחראית לו בהתאם לאמור, יוכל להשיג את הפיצוי המגיע לו בדרך המשפטית הרגילה, בזכות ולא בחסד.

¹ ע"ר מס' 1380 מיום 28.12.44, תוס' 1, עמ' 98.
² חוקי א"י, כרך א', פרק 5"ה, עמ' 472.

יחד עם זאת יש צורך לקיים גם להבא את הוראות החוק המיוחדות הדנות במפורש בשאלת אחריות המדינה או מוסדותיה בעניינים מסויימים, בין שיש בהן משום קביעה כללית של אחריות (כגון סעיף 12 לפקודת מסילות הברזל הממשלתיות, 1936¹), או משום הגבלה (כגון סעיף 16 לחוק נכסי נפקדים, תש"י—1950²), או משום שלילה (כגון סעיף 11 לפקודת בתי הדואר³), על כן מורה סעיף 3 שהוראות אלה לא יפגעו על ידי החוק המוצע.

¹ ע"ר מס' 593 מיום 14.5.36, תוס' 1, עמ' 169.
² ספר החוקים 37 מיום כ' כניסון תש"י (20.3.50), עמ' 86.
³ חוקי א"י, כרך ב', פרק קט"ו, עמ' 1155.

